

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
SVEIKATOS REIKALŲ KOMITETAS**

**SPRENDIMAS
DĖL SEIMO SVEIKATOS REIKALŲ KOMITETO IŠVAŽIUOJAMOJO POSĖDŽIO
Į ŠIAULIŲ APSKRITĮ**

2024 m. vasario 14 d. Nr. 111-S-
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komitetas,

2024 m. sausio 10 d. **surengęs** išvažiuojamąjį posėdį į Šiaulių apskritį, kurio metu apsilankė Šiaulių miesto savivaldybėje ir Respublikinėje Šiaulių ligoninėje, susitiko su Respublikinės Šiaulių ligoninės vadovais ir darbuotojais, išklausė Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos informaciją apie sveikatos priežiūros sistemos įstaigų tinklo pertvarką Šiaulių apskrityje bei planuojamas investicijas, Valstybinės ligonių kasos, Šiaulių teritorinės ligonių kasos informaciją apie Šiaulių apskrities sveikatos priežiūros įstaigų finansinę situaciją, sveikatos priežiūros specialistų darbo užmokestį, pacientų srautus, paslaugų teikimo apimtį ir paslaugų laukimo eiles, Šiaulių miesto, Šiaulių, Radviliškio, Joniškio, Pakruojo, Kelmės, Akmenės rajonų savivaldybių informaciją apie sveikatos priežiūros paslaugų organizavimą ir pasirengimą įgyvendinti sveikatos priežiūros sistemos įstaigų tinklo pertvarką;

įvertinęs Respublikinės Šiaulių ligoninės darbuotojų, Lietuvos gydytojų sąjungos Šiaulių filialo kreipimuose išdėstytą informaciją;

pastebėdamas, kad sveikatos priežiūros sistemos įstaigų tinklo pertvarka Šiaulių apskrityje įgyvendinama pakankamai sklandžiai, įsteigti 6 funkciniai arba mišrūs sveikatos centrai, pasirašomos bendradarbiavimo sutartys, o įgyvendinant pertvarką kylančios problemos palaipsniui sprendžiamos;

palankiai vertindamas informaciją apie prognozuojamus teigiamus 2023 metų Šiaulių apskrities asmens sveikatos priežiūros įstaigų finansinius rezultatus, taip pat informaciją apie tai, kad privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis apmokama už visas suteiktas ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas;

pažymėdamas, kad Respublikinės Šiaulių ligoninės gydytojų darbo užmokestis, palyginti su kitomis respublikos lygmens ligoninėmis, viršija respublikos lygmens ligoninių gydytojų darbo užmokesčio vidurkį, tačiau slaugytojų darbo užmokestis nesiekia respublikos lygmens ligoninių slaugytojų darbo užmokesčio vidurkio, taip pat pažymėdamas, kad Joniškio ligoninėje, palyginti su kitose Šiaulių teritorinės ligonių kasos zonoje veikiančiose ligoninėse mokamu darbo užmokesčiu, mokamas didžiausias darbo užmokestis tiek gydytojams, tiek slaugytojams, tiek kitam personalui;

atkreipdamas dėmesį, kad Šiaulių apskrities rajonų savivaldybes asmens sveikatos priežiūros srityje sieja panašūs iššūkiai, visų pirma minėtina opi sveikatos priežiūros specialistų trūkumo (gydytojų specialistų, slaugytojų ir kt.) problema, kurią bandoma spręsti įvairiomis jaunų specialistų pritraukimo programomis, tačiau šių priemonių nepakanka, todėl savivaldybėms reikalinga papildoma pagalba;

pastebėdamas, kad pradėjus įgyvendinti sveikatos priežiūros sistemos įstaigų tinklo pertvarką ir įsteigus sveikatos centrus paaiškėjo, kad pacientų išankstinės registracijos sistema nėra pritaikyta pacientų registracijai į sveikatos centrus; taip pat atkreiptas dėmesys į tai, kad Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinėje sistemoje neįmanoma talpinti vaizdinių tyrimų duomenų, gydytojai, konsultuodami pacientą, kitoje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje negali matyti paciento tyrimų rezultatų ir dėl šios priežasties yra priversti tyrimus atlikti pakartotinai;

pažymėdamas, kad Respublikinė Šiaulių ligoninė, nuo 2023 m. sausio 1 d. viešuosius pirkimus pradėjusi vykdyti per centrinę perkančiąją organizaciją (CPO), susiduria su problemomis dėl negalėjimo užtikrinti savalaikio vaistų tiekimo, nes pirkimo procesai trunka labai ilgai ir dėl to nespėjama įsigyti būtinų vaistų. Rajonų savivaldybių merai taip pat atkreipė dėmesį į problemas, susijusias su viešųjų pirkimų vykdymu, pažymėdami, kad viešajam ir privačiam sektoriui vykdam viešuosius pirkimus prekių ir paslaugų įsigijimui taikomos skirtingos taisyklės. Skirtingos sąlygos viešosioms ir privačioms įstaigoms taikomos ir kitose srityse, pavyzdžiui, norint pradėti teikti naują paslaugą, viešosioms asmens sveikatos priežiūros įstaigoms taikomi aukštesni reikalavimai, be to, privačios įstaigos turi galimybę rinktis teikti pelningesnes privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis apmokamas paslaugas, o viešosios įstaigos tokių pasirinkimo galimybių neturi; privačios įstaigos dažnai neužtikrina, kad valstybės laiduojamos (nemokamos) asmens sveikatos priežiūros paslaugos būtų teikiamos nemokamai. Manytina, kad tiek viešųjų pirkimų vykdymo, tiek asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimai ir sąlygos turėtų

būti peržiūrėti ir suvienodinti, nepriklausomai nuo sveikatos priežiūros įstaigų nuosavybės formos;

pastebėdamas, kad Respublikinėje Šiaulių ligoninėje neretai susiduriama su sunkumais dėl neveikiančios diagnostiniams tyrimams atlikti reikalingos įrangos. 2023 m. sustabdžius privalomos profilaktinės medicinos aparatūros priežiūros sutartis, vienu metu neveikė visi kompiuterinės tomografijos aparatai, dėl ko, sutrikus insulto klasterio veiklai, galėjo nukentėti arba patirti papildomų nepatogumų pacientai. Posėdyje atkreiptas dėmesys į tai, kad dėl tos pačios priežasties buvo sugedęs ir vienintelis linijinis greitintuvas, angiografai. Šiaulių miesto savivaldybės administracija informavo, kad dėl medicininės įrangos gedimų sutrikus klasterinės ligoninės veiklai savivaldybės administracija apie trikdžius negauna jokios informacijos. Manytina, kad sutrikus paslaugų teikimui asmens sveikatos priežiūros įstaigos, o ypač klasterinės ligoninės, ir savivaldybių, kurių teritorijoje veikia šios įstaigos, administracijos turėtų glaudžiau bendradarbiauti ir dalytis svarbia informacija net ir tais atvejais, kai savivaldybė nėra šių asmens sveikatos priežiūros įstaigų savininkė (dalininkė);

pabrėždamas darbdavio pareigą sukurti tokią darbo aplinką, kurioje darbuotojai jaustųsi emociškai ir fiziškai saugūs, nesijaustų ignoruojami, diskriminuojami ir nepatirtų neigiamų emocijų, pastebi, kad nors, Respublikinės Šiaulių ligoninės administracijos teigimu, stengiamasi gerinti darbo sąlygas, didinti darbuotojų motyvaciją, teikiama psichoemocinė pagalba, tačiau išklausius darbuotojus darosi akivaizdu, kad psichoemocinis klimatas ligoninėje blogas. Posėdyje pažymėta, kad siekiant stebėti darbuotojų psichoemocinį klimatą buvo sukurta darbo grupė, tačiau jos veikla nevykdoma. Darbuotojai teigia, kad patiria psichologinį smurtą, nesijaučia saugūs, o pabandę kreiptis pagalbos, jos negauna. Jie skatinami nekelti problemų viešai, jeigu nežino, kaip jas spręsti; tokį patį darbą dirbantiems darbuotojams galimai sudaromos skirtingos darbo sąlygos, dėl to kolektyvai yra susipriešinę; reikalaujama dirbti viršvalandžius, atsisakymo atveju grasinama atimti licencijas ir pan., todėl manome, kad būtina nedelsiant imtis priemonių, siekiant gerinti ligoninės psichoemocinį klimatą;

reikšdamas susirūpinimą dėl Respublikinės Šiaulių ligoninės darbuotojų išsakytų pastabų dėl šios viešosios įstaigos valdymo ir vadovo vadovavimo stiliaus, konstatuoja, kad posėdyje ir gautuose raštuose išdėstytos pastabos dėl galimai neracionalaus lėšų naudojimo (organizuojamos brangios šventės, tačiau neskiriama lėšų būtiniams operaciniams remontams); dėl vadovo nenorėjimo ar nemokėjimo komunikuoti su darbuotojais ar jų atstovais (nevyksta susirinkimai su visais darbuotojais, susirinkimai su padalinių vadovais labai reti, darbuotojai

negauna atsakymų į keliamus klausimus ar skundus, neinformuojami apie problemas ir pan.); dėl kai kurių darbuotojų galimai patiriamo psichologinio spaudimo ir priekabiavimo (grasinimai atimti licencijas, spaudimas eiti nemokamų atostogų ir kt.); dėl ligoninės veiklos organizavimo, dėl vadovo nereagavimo į netoleruotinus procesus, darbo tvarkos pažeidimus ligoninėje, dėl galimo protekcionizmo, dėl daugybės laikinai einančių pareigas padalinių vadovų, dėl planuojamų priimti sprendimų dažnu atveju nederinimo su gydymo ar slaugos tarybomis; dėl sveikatos priežiūros specialistų trūkumo, labai didelių darbo krūvių, atlyginimų, kurie neatitinka darbo krūvio, socialinių netolygumų ir pan.;

keldamas abejones, ar ligoninėje vykdomas pilotinis projektas dėl trijų pamainių slaugytojų darbo grafiko atitinka Lietuvos Respublikos darbo kodekso 26 straipsnio 2 dalies 4 punkto nuostatą, pagal kurią darbdavys už tokį patį ir vienodos vertės darbą privalo mokėti vienodą darbo užmokestį; pažymėdamas, kad ligoninės direktoriaus įsakymu visoms pilotiniame projekte dalyvaujančioms bendrosios praktikos slaugytojoms nustatyta mokėti po 752 eurų priedą per mėnesį vieno etato darbo krūviui kiekvienam proporcingai dirbtam laikui ir turimam darbo krūviui už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą, taip pat tai, kad sprendimas dėl trijų pamainių slaugytojų darbo grafiko vykdymo nebuvo derintas nei su gydymo, nei su slaugos taryba,

konstatuoja, kad:

1) Sveikatos apsaugos ministerija, įgyvendindama valstybės, kaip ligoninės savininkės, teises ir pareigas, ir Respublikinės Šiaulių ligoninės administracija nesugebėjo užtikrinti, kad klasterinėje ligoninėje būtina medicininė diagnostinė įranga veiktų be sutrikimų.

2) Sutrikus asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimui asmens sveikatos priežiūros įstaigose, savivaldybėms nėra teikiama informacija apie trikdžius ir apie galimas sutrikimų pasekmes.

3) Respublikinėje Šiaulių ligoninėje psichoemocinis darbuotojų klimatas blogas, o ligoninės vadovui trūksta pažangiosios vadybos žinių, patirties ir kompetencijų dirbant su žmogiškaisiais ištekliais, supratimo, kad vidinė komunikacija yra svarbus veiksnys, kuris ne tik įkvepia, motyvuoja darbuotojus, bet ir didina jų pasitikėjimą darbdaviu ir organizacinį lojalumą.

Sveikatos reikalų komitetas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo statuto 65 straipsniu, n u s p r e n d ž i a:

1. Siūlyti Sveikatos apsaugos ministerijai:

1.1. Atsižvelgiant į tai, kad valstybės (arba savivaldybės), kaip asmens sveikatos priežiūros įstaigų savininkės (dalininkės), teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos (kaip Komitetas pastebėjo 2023 m. rugsėjo 27 d. apsilankymo VšĮ Respublikinėje Vilniaus psichiatrijos ligoninėje metu, taip pat 2024 m. sausio 10 d. apsilankymo Respublikinėje Šiaulių ligoninėje metu) neretai susiduria su sunkumais dėl įsisenėjusių šių įstaigų žmogiškųjų išteklių valdymo, apmokėjimo už darbą, vidinės komunikacijos ir kitų problemų Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos (toliau – LNSS) įstaigose, siūlyti Sveikatos apsaugos ministerijoje įsteigti atskirą padalinį, kuris būtų atsakingas už tinkamą, kokybišką, efektyvų ir savalaikį LNSS asmens sveikatos priežiūros įstaigų savininko (dalininko) teisių ir pareigų įgyvendinimą.

1.2. Siekiant efektyvaus, atviro ir atsakingo LNSS viešųjų įstaigų, kurių savininkės (dalininkės) teisės ir pareigas įgyvendina Sveikatos apsaugos ministerija, valdymo, organizuoti šių įstaigų vadovams mokymus, kuriuose būtų pristatyti gerosios vadybos patirties pavyzdžiai, diegiami ir atnaujinami vadovavimo įgūdžiai, stiprinamos darbo su žmonėmis kompetencijos ir pan.

1.3. Atsižvelgiant į Komiteto išvažiuojamajame posėdyje išsakytas pastabas dėl viešosioms ir privačioms asmens sveikatos priežiūros įstaigoms taikomų skirtingų viešųjų pirkimų vykdymo bei paslaugų teikimo reikalavimų ir sąlygų, kartu su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija spręsti šią problemą, peržiūrint atitinkamus teisės aktus, parengiant ir pateikiant reikalingus teisės aktų projektus.

1.4. LNSS įstaigose, kurių savininkės (dalininkės) teisės ir pareigas įgyvendina Sveikatos apsaugos ministerija, tinkamai planuoti ir organizuoti medicininės įrangos priežiūrą, pasenusios įrangos savalaikį atnaujinimą, siekiant sklandžiai teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas, ypač klasterinėse ligoninėse.

2. Siūlyti Sveikatos apsaugos ministerijai ir valstybės įmonei Registrų centrui imtis priemonių, kad sveikatos centrų darbuotojams būtų organizuoti mokymai, kaip pritaikyti Išankstinės pacientų registracijos informacinės sistemos funkcionalumus sklandžiam sveikatos centro darbui.

3. Siūlyti Respublikinės Šiaulių ligoninės administracijai:

3.1. Siekiant visapusiškai užtikrinti saugią ir psichologiškai sveiką darbo aplinką, sukurti tokią darbo aplinką, kurioje darbuotojai jaustųsi emociškai ir fiziškai saugūs, nesijaustų ignoruojami, diskriminuojami ir nepatirtų neigiamų emocijų. Priimti vidinius teisės aktus dėl įtampą ir stresą įstaigoje mažinančių priemonių, psichologinio smurto prevencijos ir imtis kitų aktyvių priemonių psichoemociniam klimatui įstaigoje gerinti.

3.2. Siekiant stiprinti vidinę komunikaciją su ligoninės bendruomene, peržiūrėti darbuotojų darbo sąlygas, darbo grafikus ir darbo krūvius, kad jie atitiktų Darbo kodekso ir Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytus reikalavimus. Reguliariai organizuoti visuotinius darbuotojų susirinkimus, kuriuose būtų pristatoma ligoninės strategija, vizija, finansiniai rezultatai, įgyvendinami projektai, problemos, iššūkiai, planai ir pan., sudarant galimybę darbuotojams užduoti klausimus ir gauti į juos atsakymus. Dažniau organizuoti padalinių vadovų susirinkimus, kuriuose būtų aptariami einamieji klausimai. Prieš priimant svarbius sprendimus, ypač susijusius su darbo organizavimu, darbuotojų darbo sąlygomis, socialinėmis garantijomis, tartis su bendruomene, į sprendimų priėmimą įtraukti profesines sąjungas, gydymo ir slaugos tarybas.

3.3. Reguliariai atlikti profesinės rizikos veiksnių vertinimą Respublikinėje Šiaulių ligoninėje, atitinkamai parinkti ir taikyti prevencines priemones esamiems ir (ar) galimiems rizikos veiksniams kontroliuoti. Užtikrinti darbuotojams galimybę gauti profesionalią psichologinę pagalbą, kartu užtikrinant visišką teikiant šias paslaugas gautos informacijos konfidencialumą.

3.4. Kuo skubiau organizuoti viešuosius konkursus nuolatinėms trūkstamų Respublikinės Šiaulių ligoninės padalinių (kuriems šiuo metu vadovauja asmenys, laikinai einantys šias pareigas) vadovų pareigoms užimti.

3.5. Nedelsiant imtis priemonių (atnaujinti medicinos aparatūros priežiūros sutartis; paskirti atsakingus asmenis; peržiūrėti ir patobulinti vidinius procesus ir t. t.), siekiant ateityje išvengti asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sutrikimų dėl vienu metu neveikiančios visos tos pačios rūšies gyvybiškai svarbios medicininės įrangos.

Komiteto pirmininkas

Antanas Matulas